

Kommunalpolitisk plattform

Arbeiderpartiet

Arbeiderpartiets 63. ordinære Landsmøte 7. – 10. april 2011
Oslo Kongressenter, Folkets Hus, Oslo

Alle skal med

Mål: Arbeiderpartiet vil løse de store oppgavene gjennom å satse på fellesskapsløsninger.

Årene etter 1945 var en optimistisk periode – så optimistisk at folk lagde barn – mange barn. Fredsbarna vokste opp under velferdssamfunnets utvikling. I 2015 vil fredsbarnet fylle 70 år, og kan forvente å leve ennå 15-30 år. Det er svært positivt at folk lever lenger. Samtidig gir det behov for mange tusen nye sykehjemsplasser og nye ansatte i omsorgssektoren. Kommunestyrene som velges i september får en historisk oppgave. De må forberede kommunene på en sterk økning i helse- og omsorgsbehov fra 2015 og fremover. Arbeiderpartiet skal være det partiet som har de beste løsningene for fremtiden. Vi skal se fremover, slik at vi i dag kan skape politikk som svarer på morgendagens utfordringer.

Vi vil ha et samfunn hvor alle skal være med. Hvor vi løser de viktigste oppgavene sammen. Arbeiderpartiet vil styrke fellesskapet for å sikre enkeltmennesket trygghet og samtidig større personlig frihet enn det vi klarer en og en. Vi vil gjøre fellesløsningene bedre fremfor å privatisere og overlate omsorg og andre grunnleggende velferdstjenester til markedet.

Arbeiderpartiet vil fornye, forbedre og forsterke velferdstilbudet i hele Norge. Skal vi lykkes med dette må vi sørge for en god verdiskaping. Arbeid til alle er viktig for hele samfunnets verdiskaping, for velferden og for den enkelte. Arbeid skaper trygghet og fjerner fattigdom, mens arbeidsledighet skaper sosiale forskjeller. Arbeid er vårt sterkeste virkemiddel for å nå mål om inkludering og likestilling. Derfor er dette vår viktigste sak.

På samme måte som vi har bygget barnehageplass til alle, skal vi nå sikre sykehjemsplass eller omsorgsbolig til alle som trenger det. Dette er det neste store løftet for velferdssamfunnet.

Det viktige er at folk opplever å få et godt tilbud, enten de bor i en stor eller en liten kommune. Eldre må få den omsorgen de trenger og sikres en god og aktiv alderdom. Skolen skal ha nok lærere og gode lærere. De mest utsatte blant oss, som barn under barnevernet eller mennesker som sliter med rus, skal få den hjelpen de trenger. Det er viktig å gå videre med å utvikle et godt krisesentertilbud for kvinner og menn i alle landet kommuner. Lovfestingen er et viktig skritt i denne retning.

Kommunene har det overordnede ansvaret for store deler av velferdstilbudet til sine innbyggere. Et levende lokaldemokrati med bred deltakelse er grunnleggende for å møte samfunnsutfordringene, og selve grunnsteinen i folkestyret.

Det norske samfunnet skal være tilrettelagt for alle. Ofte er det menneskeskapte hinder som gjør deltakelse vanskelig for de som har nedsatt funksjonsevne. For Arbeiderpartiet er det et samfunnsansvar å gi ekstra støtte for å motvirke og oppveie for systematiske forskjeller.

Arbeiderpartiet vil at alle skal ha like muligheter fordi det gir folk frihet til å leve det livet de ønsker seg og drømmer om. Det vil skje store forandringer i Norge i årene framover, men vi skal løse utfordringene sammen.

Gode helsetjenester for alle

Mål: Alle skal få den hjelp de trenger og når de trenger den.

Et godt utbygd og tilpasset helsetjenestetilbud skal være tilgjengelig for alle – uavhengig av økonomi. Det må legges mer vekt på forebygging og folkehelsearbeid for alle deler av befolkningen, slik at flere unngår å få helseplager og alvorlige sykdommer. Et godt felles helsevesen gir trygghet til alle og bidrar til å redusere sosial helseforskjeller.

Det blir stadig flere eldre i Norge. Det er en positiv utvikling at folk lever lengre, men det betyr samtidig at stadig flere blir syke og pleietrengende. Målet for Samhandlingsreformen er å bidra til at folk får riktig helsehjelp på rett nivå til rett tidspunkt. Vi vil at mer av oppfølgingen av den enkelte skal skje der folk bor, noe som innebærer at vi må styrke kommunenes kompetanse på forebygging og oppfølging fra før og etter sykehusopphold. Kommunene må samarbeide for å legge til rette for et slikt tilbud.

Arbeiderpartiet vil bedre tilbudet innenfor rusomsorgen og styrke det rusforebyggende arbeidet blant barn og unge. God kvalitet og samordning innenfor rusfeltet er nødvendig for å møte menneskers ulike behov. Kapasiteten må styrkes, og det må gis et mer helhetlig tilbud til rusmisbrukere. Det er også behov for en ekstra innsats for å styrke tilbudet til mennesker med psykiske lidelser. Vi vil særlig videreutvikle lavterskeltilbudene og forbedre situasjonen innen akuttpsykiatrien og barne- og ungdomspsykiatrien.

Arbeiderpartiet mener at brukerstyrt personlig assistanse (BPA) er et godt tilbud som gir bedre muligheter til likeverdig deltakelse i arbeid- og samfunnsliv for mange mennesker med omfattende funksjonsnedsettelse. Kommunene skal ha en plikt til å tilby brukerstyrt personlig assistanse.

Arbeiderpartiet mener at brukerne i størst mulig grad skal få mulighet til å velge en slik måte å organisere tjenestetilbudet sitt på, og at ordningen skal bygges videre ut i tråd med Soria Moria 2 erklæringen. Hvis det skal foretas endringer i lovens krav til kommunene og det skal innføres rettighetsfesting, må kommunene få kompensasjon. Arbeiderpartiet ber om at Regjeringen etter drøfting med brukerorganisasjonene, arbeidstakerorganisasjonene og KS, etablerer en rett til BPA, til brukere med stort behov innenfor den samme økonomiske rammen som benyttes i dag. I dag har vi ikke tilstrekkelig kunnskap om kostnadene ved utvidet rettighetsfesting av BPA. Kostnadene av eventuell utvidet rettighetsfesting skal derfor snarest utredes og drøftes med KS og brukerorganisasjonene og arbeidstakerorganisasjonene.

Kommunene kan være tilbydere av brukerstyrt personlig assistanse, men det bør være muligheter for brukerne til også å kunne benytte andre løsninger. Det er viktig at ordningen med brukerstyrt personlig assistanse underlegges tilsyns- og kontrollrutiner slik at ordningen fungerer positivt, både for tjenestemottaker og ansatte. Ordningen må ikke representere en svekkelse av arbeidsmiljø og arbeidstakeres rettigheter.

Arbeiderpartiet vil:

- bedre det forebyggende helsearbeidet og folkehelsearbeidet i kommunene og fylkeskommunene
- gjennomføre samhandlingsreformen og styrke behandlingstilbudet lokalt, blant annet gjennom lokalmedisinske sentre
- styrke skolehelsetjenesten
- videreutvikle tilbud innen psykisk helse, og gi et bedre tilbud til psykisk syke barn og unge
- at kommunene følger opp opptrappingsplanen for rusomsorgen med lokale handlingsplaner for forebygging, behandling og rehabilitering av rusavhengige
- ha flere behandlingsplasser og kortere ventetid i rusomsorgen
- at kostnadene av eventuell utvidet rettighetsfesting snarest utredes og drøftes med KS og brukerorganisasjonene. Arbeiderpartiet ber om at Regjeringen etter drøfting med

brukerorganisasjonene, arbeidstakerorganisasjonene og KS, etablerer en rett til BPA, til brukere med stort behov innenfor den samme økonomiske rammen som benyttes i dag.

Bedre livskvalitet for eldre

Mål: Arbeiderpartiet vil at alle skal ha en trygg og aktiv alderdom.

Eldre vil utgjøre en voksende andel av befolkningen i årene framover. Arbeiderpartiet vil ha en eldreomsorg som sikrer de eldre et verdig liv, valgmuligheter, respekt og privatliv. De som trenger hjelp skal få den hjelpen når de trenger den. For å sikre alle et verdig tjenestetilbud trenger vi mer fleksible løsninger og flere ansatte med relevant kompetanse.

Alle som trenger det skal få plass på sykehjem eller heldøgns omsorgsplass innen 2015. Vi ønsker å gi den enkelte bedre oppfølging for å sikre forebygging, økt trygghet og selvstendighet. Så langt det er mulig må eldre som trenger omsorg kunne velge om de vil bo hjemme. Gjennom å legge til rette for ulike boformer og omsorgstilbud vil flere ektefeller/samboerpar som ønsker det, kunne bo sammen også i de tilfeller der den ene trenger intensiv pleie. Utvikling og bruk av velferdsteknologi kan bidra til å møte behovet for omsorgstjenester på en mer effektiv måte og lette arbeidet for ansatte.

Eldre skal ha gode muligheter for utfoldelse og livskvalitet. Arbeiderpartiet vil at eldre skal ha tilgang til gode kulturtilbud og de skal ha mulighet for å leve aktive og innholdsrike liv. Sykehjem og nærmiljø må samhandle, og frivilligheten må stimuleres til å bidra aktivt innenfor aktivitetsarbeidet overfor eldre, både på sykehjem og i hjemmetjenesten. Eldre er en viktig ressurs for samfunnet. Denne ressursen må vi benytte oss bedre av enn vi gjør i dag. For å styrke eldres innflytelse vil Arbeiderpartiet beholde og rekruttere eldre til politiske verv på alle nivå, og bruke eldrerådene i kommunene mer aktivt.

Arbeiderpartiet vil:

- tilby alle som trenger det sykehjemsplass eller heldøgns omsorgsplass innen 2015.
- sikre bred rekruttering av nok personell med relevant kompetanse og fagutdanning i pleie- og omsorgsektoren.
- at alle kommuner skal ha dagtilbud for demente
- styrke kommunehelsetjenesten og bedre oppfølgingen av eldre
- tilby gratis tannhelsekontroll for eldre over 75 år
- styrke det kulturelle tilbudet for eldre og øke støtten til den kulturelle spaserstokken
- følge opp verdighetsgarantien som sikrer de eldres rettigheter, og som setter tydelige krav til kvalitet i eldreomsorgen
- ta i bruk velferdsteknologiske løsninger.
- stimulere frivilligheten til å bidra innenfor aktivitetsarbeidet for eldre

Skole og oppvekst

Mål: Alle barn og unge skal ha gode oppvekstvilkår. Barnehage og skole skal bidra til økt kunnskap og sosial utjevning.

Arbeiderpartiet er stolte over at vi har oppnådd full barnehagedekning. Nå er tiden inne for et kvalitetsløft. Barnehagene må sikres et godt pedagogisk innhold og ansatte med kvalifisert utdanning.

Vi har store ambisjoner på vegne av den offentlige fellesskolen og alle elevene som går der. Alle barn, uavhengig av bakgrunn og funksjonsnivå, skal ha like muligheter til en god og gratis utdanning. Fellesskolen skal ha fokus på kvalitet og kunnskap. Ingen skal gå ut av skolen uten grunnleggende ferdigheter i lesing og skriving. Det skal legges til rette for flere lærere gjennom å endre opplæringsloven, for å sikre en maksimumsgrense for tallet på elever per lærer på hver skole. Vi vil ha trygge skolebygg og skolene må ha utstyr som fremmer bedre læring, samtidig som vi vil fokusere på å bedre samarbeidet mellom skolen og hjemmet. Nok og kunnskapsrike lærere er en forutsetning for en god skole. Arbeiderpartiet vil at samarbeidet mellom den offentlige skolen og frivillige lag og organisasjoner skal bli bedre for å sikre en god oppvekst og et godt nærmiljø.

Arbeiderpartiet vil utvide timetallet på barnetrinnet og at skole og SFO skal henge tettere sammen gjennom heldagsskolen. SFO skal ha et innhold og en pris som gjør at alle kan delta. Videre er det et mål å få til et samarbeid mellom SFO og kulturskolen som gjør at barn kan få delta i kulturaktiviteter i SFO-tiden. På ungdomstrinnet kan mange elever oppleve at undervisningen blir for teoretisk. Derfor må det brukes mer varierte tilnærminger til fagene, og undervisningen må bedre tilpasses den enkelte elev.

Arbeiderpartiet vil legge til rette for sunne skoler med et trygt og inkluderende læringsmiljø. Fysisk aktivitet og et godt kosthold bidrar til økt konsentrasjon og bedre trivsel, noe som igjen gir økt læringsutbytte og et løft for folkehelsen.

Gjennom forebygging og tidlig innsats vil vi løse problemene med en gang de oppstår.

Skolehelsetjenesten må styrkes slik at det blir et reelt lavterskeltilbud for alle elever. Særlig er dette viktig i ungdomskolen og i videregående opplæring. Å gi alle et godt skolehelsetilbud vil gi et bedre psykososialt miljø, minske frafallet og redusere sosiale helseforskjeller. Skolehelsetjenesten skal være et 1.linjetilbud til elevene og samarbeide med barne- og ungdomspsykiatrisk tjeneste og fastlegene ved behov. Skolehelsetjenesten skal tilby prevensjonsveiledning og gratis prevensjon.

Arbeiderpartiet vil redusere frafallet i den videregående skolen. Flere tiltak må settes inn så tidlig som mulig for å hjelpe den enkelte elev. Vi vil særlig ta et løft for yrkesfagene, gjennom blant annet praktisk rettet undervisning, samarbeid med lokalt næringsliv og bedre oppfølging av lærlinger. Karlsen-utvalgets forslag om 2-årig bedriftsnært tilbud til de som ikke får ordinær lærekontrakt må utredes. Fylkene bør på eget initiativ kunne sette i gang tilbud. Lærlingtilskuddet bør gjennomgås slik at det blir mer treffsikkert i forhold til de behov forskjellige sektorer har.

Barn som blir utsatt for omsorgsvikt og overgrep, eller har adferdsproblemer, skal få riktig hjelp i rett tid. Barn og familier med risikofaktorer må få tidlig hjelp. Det er behov for et tettere samarbeid mellom barnevern, barnehage, skole, helsevesen, politiet og familien, til barnas beste. Det kommunale barnevernet må få både en økonomisk, kompetansemessig og organisatorisk opprustning.

Arbeiderpartiet vil:

- styrke den faglige kompetansen i barnehagene, blant annet gjennom rekruttering av pedagoger og kvalifiserte barne- og ungdomsarbeidere
- tilby gode kulturtilbud for alle gjennom skolen
- styrke innholdet i skolefritidsordningen gjennom økt pedagogisk kompetanse, og tilby flere aktiviteter til en lav pris
- sikre det kommunale barnevernet med økte ressurser og bedre kompetanse
- pusse opp flere skolebygg og svømmehaller

- oppdatere utstyr som benyttes i fagopplæringen i videregående skole.
- gjennomføre styrket opplæring i lesing og regning fra 1. til 4. trinn
- styrke samarbeidet mellom ungdomsskoler og videregående skoler
- satse på etter- og videreutdanning av personale i skoler og barnehager
- ha mer praktisk tilnærming til lærestoff, flere arenaer for mestring og alternative opplegg både i og utenfor skolebygget
- at fylkeskommunene må gjennomføre årlig kartlegging av behov for læreplasser i samarbeid med arbeidslivets organisasjoner.
- samarbeide med partene i arbeidslivet for å skaffe flere læreplasser, og at kommunene selv forplikter seg til å ta inn flere lærlinger
- øke antall læreplasser både i offentlig og privat sektor. Vi har som mål å lovfeste retten til læreplass, slik at alle som ønsker fagbrev får læreplass i bedrift eller et like godt opplæringstilbud gjennom skole.
- gjennomgå lærlingtilskuddet slik at det blir mer treffsikkert i forhold til de behov forskjellige sektorer har.
- vurdere å gi tilskuddet som instruktørlønn i offentlig sektor.
- styrke rådgivertjenesten gjennom kompetanseheving og mer tid til rådgiving
- sikre at gratisprinsippet skal gjelde for alle elever i norsk skole

Skape og dele

Mål: Arbeiderpartiet vil føre en aktiv, bærekraftig og fremtidsrettet næringspolitikk som sikrer økt verdiskaping

Vi må skape for å kunne dele. I næringspolitikken vil vi være aktive og nyskapende. For oss er det avgjørende at vi fortsatt skal eie de viktigste naturressursene i fellesskap.

Arbeiderpartiet vil føre en næringspolitikk som legger til rette for et framtidrettet, bærekraftig og nyskapende næringsliv over hele landet. Arbeiderpartiet vil videreutvikle en helhetlig innovasjonspolitik som sikrer nyskapende, kunnskapsbasert og miljøvennlig næringsliv. Vi vil derfor videreutvikle næringspolitiske virkemidler som stimulerer til omstilling og innovasjon. Norge skal være ledende innenfor de områdene hvor vi har særlige forutsetninger for å være gode. Dette gjelder energiområdet, innenfor maritim og marin sektor, samt reiseliv og miljø.

Offentlig eierskap er viktig for å sikre norsk eierskap til viktige naturressurser, inntekter til fellesskapet og for å sikre at sentrale virksomheter beholder hovedkontor og arbeidsplasser i Norge.

Industriproduksjon har vært og er en viktig forutsetning for at Norge kan være ledende innen nyskaping og dermed verdiskaping. Moderne industri har høy verdiskaping. Norge har gode forutsetninger for høyteknologisk industri, med store investeringer, høy kompetanse og aktiv produktutvikling og markedsføring. For Arbeiderpartiet er det et mål at norske råvarer videreføres i Norge. Vi vil bidra til kunnskapsoppbygging og omstillingsevne.

For Arbeiderpartiet er det viktig å stimulere til og skape en kultur for entreprenørskap i hele landet. Det statlige virkemiddelapparatet må være en fleksibel partner som dekker de behov næringslivet har for ulike virkemidler og tjenester, ikke et byråkratisk hinder for næringslivet. Fylkeskommunene har et stort ansvar for det regionale utviklingsarbeidet. Et nært og forpliktende samarbeid mellom fylkeskommunene, kommunene og privat næringsliv på dette området er avgjørende for å sikre framtidrettede arbeidsplasser i hele landet.

Arbeiderpartiet vil:

- føre en aktiv næringspolitikk, hvor både staten, kommunene, fylkeskommunene og privat næringsliv engasjerer seg for å utvikle næringsvirksomhet i hele landet
- særlig satse innen reiseliv, energi og miljø, maritim og marin sektor, og utvikle nasjonale strategier på disse områdene
- drive lokalt næringsutviklingsarbeid gjennom blant annet kommunale næringsfond og videreutvikle regionale virkemidler for forskning og utvikling.
- arbeide for å videreutvikle regionale verdiskapingsmiljøer, også innen landbruk og fiskeri
- styrke det offentlige virkemiddelapparatets kompetanse på kreative næringer
- legge til rette for at arbeidslivets parter deltar i politiske prosesser og planarbeid. Vi vil skape arenaer for kontakt mellom næringsliv og myndigheter
- øke innsatsen med elektronisk innrapportering og forenkling av regelverk og rapporteringskrav
- sikre offentlig eierskap til vannforsyning samt andre naturressurser

Et godt arbeidsliv

Mål: Arbeidslivet skal ha plass til alle. Arbeid til alle er jobb nummer 1.

Arbeidsledighet er sløsing med ressurser og vår viktigste jobb er å holde arbeidsledigheten lav. Vi vil gjøre arbeidslivet mer inkluderende og menneskevennlig, fritt for useriøsitet og sosial dumping. Vi vil unngå et todelt arbeidsmarked.

Arbeiderpartiet vil gjøre det lettere å komme inn i arbeidslivet og gjøre det vanskeligere å støte folk ut. Vi skal bidra med å kvalifisere arbeidskraften gjennom samarbeid mellom skolene og kommunen og ved at kommunen tar et ansvar for å ha lærlinger innenfor sine ulike sektorer. Kommunene bør gjøre mer for å forebygge sykefravær og gjøre det lettere for mennesker med nedsatt funksjonsevne eller redusert arbeidsevne å komme inn i arbeidslivet.

Arbeiderpartiet vil bekjempe sosial dumping. Sosial dumping er uverdigg for de arbeidstakerne som rammes, samtidig som det gir useriøse bedrifter konkurransefordeler og derfor truer arbeidsplassene og lønns- og arbeidsvilkårene i de seriøse bedriftene. Vi vil intensivere kampen mot sosial dumping i alle typer yrker.

Et arbeidsliv med sterke organisasjoner på arbeidstaker- og arbeidsgiversiden er det beste vernet for arbeidstakerrettigheter og mot useriøsitet og sosial dumping i arbeidslivet. Organisasjonene spiller også lokalt en avgjørende rolle for utviklingen av arbeidslivet og verdiskapingen. Arbeiderpartiets lokale folkevalgte skal ha tett og god dialog med arbeidslivets organisasjoner.

Arbeiderpartiet ønsker å redusere ufrivillig deltid både i offentlig og privat sektor. Kommunene som arbeidsgivere har en viktig rolle. Gjennom samarbeid med arbeidstakernes og arbeidsgivernes organisasjoner vil vi ta et krafttak for å nå dette målet. Arbeiderpartiet vil samtidig arbeide for å gjennomføre lovendringer som reduserer ufrivillig deltid og styrker den enkeltes reelle muligheter for heltid.

I dag står for mange i arbeidsfør alder utenfor arbeidsliv og samfunnsdeltakelse. NAV er etablert som en felles arbeids- og velferdsetat for å sørge for helhet omkring arbeid og trygd i det offentlige hjelpeapparatet. Arbeiderpartiet vil forbedre NAV for å redusere køene, forsterke kvaliteten på tjenestene og bedre servicenivået. Kvalifiseringsprogrammet skal gi nye muligheter til de som i dagens system blir avhengige av økonomisk sosialhjelp, og en viktig satsing for å bekjempe fattigdom. En god seniorpolitikk er viktig både for arbeidsgivere og arbeidstakere. Vi trenger aktive, kunnskapsrike eldre arbeidstakere. Derfor er det viktig at arbeidsoppgavene tilpasses den enkeltes Eldres kapasitet og ønsker. Også eldre må få bedre muligheter for etter- og videreutdanning. Det skal bli lettere å kombinere arbeid og pensjon.

Arbeiderpartiet vil:

- bidra til at flere kommer i jobb og kan leve av egen inntekt gjennom Kvalifiseringsprogrammet, ungdomsgarantien og andre virkemidler i NAV
- gjennom samarbeid med arbeidstakernes og arbeidsgivernes organisasjoner redusere ufrivillig deltid både i offentlig og privat sektor.
- gjennomføre lovendringer som reduserer ufrivillig deltid og styrker den enkeltes reelle muligheter for heltid.
- sette ufrivillig deltid på dagsorden i alle kommunestyre og fylkesting og sørge for at tiltak og forsøksordninger gjennomføres.
- videreutvikle tilbud og prioritere tiltak for å få yrkeshemmede i jobb

Bolig for alle

Mål: Alle skal disponere egen bolig. Boligpolitikken skal være et viktig virkemiddel i bekjempelse av fattigdom og for inkludering. Arbeiderpartiet vil føre en aktiv og sosial boligpolitikk.

Arbeiderpartiet mener en god bolig og et godt bomiljø er et viktig fundament for et godt, fritt og trygt liv. Det er et mål at alle skal disponere egen bolig og boligpolitikken skal være et viktig virkemiddel i bekjempelse av fattigdom og for inkludering. Boligpolitikken er en viktig del av den brede velferdspolitikken. Det må legges til rette for høy byggeaktivitet.

Virkemidlene i boligpolitikken må styrkes, slik at alle gis økonomisk mulighet til å eie eller leie en egen bolig. Arbeiderpartiet vil føre en boligpolitikk som skal bidra til sosial utjevning. Særlig må det legges til rette for flere tilskuddsordninger i pressområder for studenter, ungdom og andre som har problemer med å komme inn på boligmarkedet på egenhånd.

Arbeiderpartiet mener Husbanken har en viktig rolle i den statlige boligpolitikken. Vi vil fortsette å styrke Husbankens virkemidler og gjøre dem mer treffsikre. Husbanken skal være en boligbank for førstegangsetablere i etableringsfasen og sørge for at flere funksjonshemmede skal kunne bo i eget hjem. Kommunene må drive aktiv informasjon og rådgivning om Husbankens virkemidler. Kommunene har også en helt sentral rolle i boligpolitikken. Det er i stor grad opp til kommunene å benytte seg av Husbankens tilskuddsordninger, og kommunene må se de ulike låne- og tilskuddsordningene i sammenheng. Arbeiderpartiet er opptatt av at kommunene må være drivkraft for å få fart i boligutbyggingen. Kommunene må drive aktiv samfunnsplanlegging og skal føre en aktiv tomtepolitikk. I tillegg må kommunene bidra med regulering, tilrettelegging og godt samarbeid med boligutbyggerne.

Arbeiderpartiet vil:

- legge til rette for en høy stabil nybygging av boliger
- gi flere førstegangsetablere en reell mulighet til å eie sin egen bolig gjennom startlån i Husbanken, slik at det blir lettere å kjøpe egen bolig.
- gi støtte til bygging av ikke-kommersielle utleieboliger, studentboliger og små eieboliger
- gi bostedsløse fast botilbud, og bedre oppfølgingen av utsatte grupper gjennom botrening
- at kommunene skal legge bedre til rette for bygging av studentboliger gjennom kjøp av tomter og samarbeid med studentsamskipnader
- styrke tilskuddet til bygging av heis i eksisterende boliger
- arbeide for at flere kommuner benytter seg av den lovfestede retten til å erverve inntil 10 prosent av seksjoner i eierseksjoner, slik at kommunene blant annet kan få større tilgang til utleieboliger

Tenke globalt, handle lokalt

Mål: Norge skal være et foregangsland i miljø- og klimapolitikken.

Klimaendringene er en av vår tids største globale utfordringer. Vi trenger fellesskapet for å sikre våre viktigste velferdsgoder: Ren luft, rent hav og en natur i balanse. Valget står ikke mellom miljø og arbeid – vi skal kombinere næringsutvikling og økonomisk framgang, med reduserte utslipp av klimagasser, lokalt, nasjonalt og globalt.

Konsekvensene av klimaendringene ser vi også lokalt i form av økte forekomster av ras og flom. Lokale folkevalgte spiller derfor en viktig rolle i igangsetting av tiltak for å kutte klimautslipp lokalt.

Det finnes en rekke muligheter både til selv å sette i verk tiltak og til å motivere andre i kommunen som næringslivet, organisasjonene og lokalbefolkningen. Kommunen kan koordinere og være en pådriver for prosjekter som krever samarbeid mellom næringsliv, forskning og politiske aktører.

Arbeiderpartiet ønsker ambisiøse lokale klima- og miljøplaner. Kommunene skal ta ansvar gjennom mest mulig miljøvennlig avfallshåndtering, energibruk og arealplanlegging. Kommunene har en sentral rolle for bruk eller vern av biologisk mangfold i Norge, blant annet gjennom sin arealdisponering. Kommunene rår over store bygningsmasser. Både miljømessig og økonomisk vil det være store gevinster ved å redusere energibruken i eksisterende og nye kommunale bygg. Arbeiderpartiet vil være en pådriver for dette, og har som mål at alle nye offentlige bygg er lavenergihus og/eller passivhus.

Arbeiderpartiet vil:

- utarbeide lokale klimaplaner med ambisiøse mål og arbeide for at lokale klimaplaner følges opp
- arbeide for at alle kommuner skal ha miljøvennlig avfallshåndtering med mest mulig materialgjenvinning og avfallsreduksjon. Det offentlige skal gå foran med et godt eksempel
- styrke fagkompetansen i kommunene innen natur- og miljøvern
- sikre allemannsretten og god allmenn tilgjengelighet til jakt, fiske og friluftsliv
- at langt flere områder kjøpes av det offentlige til friarealer
- at offentlige bygg skal være forbilder når det gjelder strømforbruk og bruk av alternative energikilder
- satse på lavenergihus
- arbeide for rimelige og tilrettelagte kollektive transportløsninger for ungdom.

Fortsatt fornyelse av kommunen

Mål: Arbeiderpartiet vil være en pådriver for å fornye, forsterke og forbedre tjenestetilbudet i norske kommuner. Vi ønsker at alle kommuner og bydeler skal gi innbyggerne tjenester av god kvalitet.

Offentlig sektor må være rustet til å møte nye tider og nye behov. Fornyingen av offentlig sektor er nødvendig for å oppnå mer velferd og mindre administrasjon, mer lokal frihet og mindre detaljstyring. Arbeiderpartiet mener kommunene er til for innbyggerne og skal kjennetegnes av tilgjengelighet og smidighet. Vi skal være opptatt av innbyggernes behov og at kommunen skal være en god arbeidsplass.

På kjerneområder som helse, skole og eldreomsorg skal det være gode offentlige tilbud som omfatter alle. Der hvor kommunene åpner for konkurranse og anbud, skal krav til lønns-, pensjons- og arbeidsbetingelser skrives forpliktende inn i anbudsdokumentene. I prosesser med anbud og konkurranseutsetting må offentlig virksomhet være en garantist for seriøsitet, og forpliktelsene etter ILO-94 konvensjonen skal følges.

Mange kommuner er for små til å kunne opprettholde et godt fagmiljø innen alle områder kommunen har ansvar for. Arbeiderpartiet vil legge til rette for et mer systematisk samarbeid i oppgaveløsningen kommuner i mellom. Samtidig er vi opptatt av at disse samarbeidsløsningene ikke hindrer god demokratisk styring av kommunens oppgaver.

Arbeiderpartiet mener det er behov for endringer i kommunestrukturen. Sammenslåinger bør som hovedregel være frivillig, men ikke på en slik måte at enkeltkommuner kan stanse enhver endring som er ønsket av nabokommuner og som er hensiktsmessig ut fra regionale hensyn. Ønskelige endringer må i første rekke legges til rette gjennom en kraftfull økonomisk stimuleringsordning som gis til kommuner som ønsker å slå seg sammen. Kommuner som bidrar til en mer hensiktsmessig struktur skal premieres økonomisk.

Mye av fornyelsen i offentlig sektor framover vil handle om nye muligheter gitt av teknologiske framskritt, som mer digitalisering og mer elektronisk selvbetjening. Arbeiderpartiet ønsker at kommunene skal være i front på å ta i bruk IKT for å gi bedre brukertjenester til innbyggerne. Kommuner bør samarbeide om å utvikle gode og brukervennlige elektroniske løsninger og gjenbruke hverandres løsninger. Et viktig bidrag til kvalitetsutvikling er åpenhet om resultater og erfaringer. Vi ønsker at kommunene skal gi bedre tilgang til informasjon om kommunens tjenester.

Arbeiderpartiet vil:

- tilby bedre kvalitet, økt tilgjengelighet, og kortere behandlingstid for innbyggerne
- styrke samarbeidet med frivillig virksomhet i kommunenes velferdstilbud
- utvikle kvalitet og innhold i tjenestene gjennom tett samarbeid mellom ansatte, politikere og innbyggere, bygd på trepartssamarbeidet
- at grunnleggende velferdstjenester ikke skal privatiseres eller kommersialiseres
- bygge videre på avtalen om inkluderende arbeidsliv, og forsterke innsatsen for et godt arbeidsliv og redusere sykefraværet i kommunene
- satse på etter- og videreutdanning blant kommunalt ansatte
- at kommunene skal stille krav om etiske forhold, antall lærlinger, miljø, arbeidstakerrettigheter osv. ved innkjøp og anbudprosesser.
- at alle som ønsker det skal kunne kommunisere med kommunen elektronisk
- arbeide for å forplikte kommunene til å ha et etisk regelverk for politisk valgte medlemmer av formannskap, kommunestyre, råd og utvalg.

Et inkluderende samfunn

Mål: Alle skal kunne påta seg plikter for samfunnet.

Nøkkelen til god integrering er gode norskkunnskaper. Derfor vil vi styrke norskopplæringen. Språkopplæringen starter allerede i barnehagen, og vi vil styrke språkkartleggingen ved fireårs-kontrollen for å avdekke om barnet trenger ekstra språkstimulering. Norsk er fellesspråket i skolen. Klasse- eller gruppeinndeling skal ikke skje på bakgrunn av kjønn, nivå, etnisk eller religiøs bakgrunn.

Arbeiderpartiet følger opp nasjonal politikk og internasjonale forpliktelser overfor samene som urfolk i Norge. Arbeiderpartiet skal fortsatt være den fremste garantisten for vern av samisk kultur og samiske språk, herunder ivaretagelsen av dette i kommunal sektor.

Gjennom arbeid sikres individer og familier sin økonomiske uavhengighet, og gjennom arbeid finner mange sin plass i samfunnet. Derfor skal integreringstiltak være rettet mot at alle skal få muligheten til å delta i arbeidslivet. Offentlig sektor har et særlig ansvar for å ha en arbeidsstyrke som speiler befolkningen slik at den kan tilby best mulige tjenester. Det er behov for bedre flerkulturell kompetanse i skole, barnevern og helse/omsorg.

Integrering skjer først og fremst lokalt. Alle kommuner skal kunne ta imot flyktninger. Kommunene må legge til rette for at flyktninger og asylsøkere som skal bosettes i kommunen kan settes i stand til å bidra i lokalmiljøet før bosetting skjer. Flere kommuner har god erfaring med å bruke startlån og kommunalt boligtilskudd for flyktninger som vil kjøpe egen bolig. Dette bidrar til at flere blir boende. Det bør være en ambisjon at vedtak om bosetting skal komme samtidig med vedtak om opphold.

Det norske samfunnet skal være tilrettelagt for alle. Ofte er det menneskeskapte hinder som gjør deltakelse vanskelig for de som har nedsatt funksjonsevne. Utforming av produkter, byggverk og uteområder bør være slik at de kan brukes av alle mennesker, så langt det er mulig, uten spesielle tilpasninger eller hjelpemidler. Det må legges til rette for gode TT-ordninger, uavhengig av hvor i landet du bor.

Arbeiderpartiet vil:

- innføre 600 timers obligatorisk norsk- og samfunnskurs og oppfordre kommunene til å benytte de opptil 2400 timene der det er behov slik at alle får et funksjonelt nivå i norsk.
- innføre obligatorisk språkkartlegging det året barnet fyller 4 år for å kunne styrke språkopplæringen for de barna som trenger det
- videreføre og utvide ordningen med gratis kjernetid i barnehage i områder med mange minoritetsspråklige barn
- kreve at alle integreringsprogrammer har kvalifisering av den enkelte til arbeid som mål
- ha et særlig fokus på å få flere innvandrerkvinner i jobb.
- kommuner og fylkeskommuner må kartlegge sosiale forskjeller i bruk av helsetjenester i befolkningen de yter tjenester til, og ha tydelige strategier for forebyggende helsearbeid overfor minoritetsbefolkningen
- bruke frivillige organisasjoner og sivilsamfunnet systematisk i arbeidet med integrering.
- enkelte kommuner har gode erfaringer med å sette måltall på antallet ansatte med innvandrerbakgrunn. Dette bør vurderes flere steder.
- arbeide for å fjerne barrierer, og fremme universell utforming og tilgjengelighet for alle til å delta i samfunnet
- bidra til kompetanseheving om universell utforming hos dem som står for offentlig planlegging, utbygging og innkjøp

Satsing på kultur, idrett og frivillighet

Mål: Alle skal ha muligheter til kunst- og kulturopplevelser, uavhengig av bosted og inntekt.

Kultur, idrett og frivillighet gjør samfunnet vårt rikere. Kunst og kultur har stor egenverdi både for utøvere og for publikum som får tilgang til underholdning, utfordringer og kreative impulser. Samtidig bidrar et godt kulturtilbud til spredt bosetting, nye arbeidsplasser, læring, helse og inkludering.

Det må satses på å utvikle kulturnæringene. Kulturfeltet skal speile Norge som et flerkulturelt land. Opplevelser og deltakelse på kunst- og kulturområdet kan ikke løses av markedskrefter alene, men krever et sterkt politisk og offentlig engasjement. Et levende kulturliv består både av profesjonelle og frivillige.

Vi har gjennomført den største kultursatsingen noen gang, Kulturløftet, som har gitt et enormt løft for kultur og frivillighet over hele landet. Nå viderefører vi satsingen gjennom Kulturløftet 2. Vi vil satse på å gi barn og unge tilgang til kulturopplevelser, og at kultur skal være tilgjengelig for alle, uansett sosial bakgrunn.

Frivillig arbeid utvikler samfunnet og gir økt livskvalitet for den enkelte. Arbeiderpartiet vil styrke frivillige lag og organisasjoner med 1 milliard gjennom momskompensasjon frem til 2015. Arbeiderpartiet vil legge til rette for at flere eldre tar i bruk fritids- og kulturtilbud, blant annet gjennom ordningen *Den kulturelle spaserstokken*.

Vi vil gi alle mennesker mulighet til å delta i idrett og fysisk aktivitet ut fra sine egne ønsker og behov, og legge til rette for et godt idrettstilbud over hele landet. Idretten er den klart største fritidssektoren her i landet. Vi vil spille på lag med idretten også i framtida og fortsatt legge til rette for idrettens rammevilkår. Barn, unge og breddeidrett vil fortsatt ha hovedprioritet. Kultur- og idrettsaktiviteter er viktige møteplasser og arenaer for mestring.

Arbeiderpartiet vil:

- gi tilbud om plass i kulturskole til alle barn som ønsker det til en rimelig pris, gjerne innen SFO
- støtte opp om lokalt barne- og ungdomsarbeid
- at frivillig barne- og ungdomsvirksomhet får leie kommunale anlegg og skoler gratis eller til svært lav pris.
- styrke de regionale kulturarenaer
- styrke bibliotekene som virkemiddel for demokrati, kunnskap og opplevelse
- arbeide for økt utbygging av lokale kultur- og idrettsbygg
- sikre kulturtilbud til all ungdom gjennom kulturkortet
- legge til rette for en satsing på norsk musikk med støtte til øvingslokaler, utstyr, spillesteder lokale arrangører, festivaler, transport og programutvikling
- arbeide for at alle kommuner tilbyr gode møteplasser og utlånsordninger, slik som bibliotek og utlånsentraler.

By og land – hand i hand

Mål: Arbeiderpartiet skal videreutvikle by og land

Ett av Arbeiderpartiets historiske prosjekt har vært å føre en politikk som skal bidra til å utvikle hele landet. Det er ingen motsetning mellom det å styrke og bidra til å utvikle distrikts-Norge, og samtidig ha et mål om å utvikle byer og tettbygde strøk. Arbeiderpartiet vil at folk skal kunne arbeide og bo i hele landet. God infrastruktur som reduserer transportkostnadene er viktig for norske bedrifters konkurransekraft. Vårt mål er å bedre sikkerheten og framkommeligheten både i byområder og i distriktene. Vi trenger sterk satsing på både vei, jernbane, rassikring og sjøvei for å sikre framkommelighet, sikkerhet og miljø.

Landbruk og fiskeriene har historisk hatt stor betydning for å bidra til levende lokalsamfunn over hele landet. Dette må vi bygge videre på. Vi vil legge til rette for næringsutvikling i over hele landet for å utvikle livskraftige lokalsamfunn og sikre en bærekraftig bruk av naturressursene.

Samer er et urfolk med folkerettslig krav på særlig kulturvern. Arbeiderpartiet ønsker å vitalisere samisk språk, kultur, nærings- og samfunnsutvikling. Vi ønsker å bidra til gode rammevilkår for næringsutøvelse både for tradisjonelle næringer og moderne arbeidsplasser knyttet til kultur og teknologi i samiske bosettingsområder.

Vi vil bedre samspillet mellom by og land. Norge er et lite land og vi er avhengig av hverandre. Fylkeskommunene og byene må være regionale motorer for næringsutvikling, forskning, utdanning og vi må styrke samarbeidet mellom offentlige og private aktører. Alle fylkeskommuner må settes i stand til å utøve sin rolle som regional utviklingsaktør. I saker som skal avgjøres nasjonalt, men som har stor betydning for enkeltregioner, skal lokale og regionale folkevalgte involveres i beslutningsprosessene.

En god storbypolitikk er en naturlig del av Arbeiderpartiets strategi for å utvikle hele landet. Vekst i befolkningen tilfører storbyene mye positivt, men også utfordringer som best kan løses ved hjelp av sosialdemokratiets satsing på fellesskapsløsninger. Oslo har andre forpliktelser og utfordringer enn andre byer i kraft av sin størrelse og hovedstadsstatus. Oslo har en spesielt stor andel innbyggere med innvandrerbakgrunn. Innenfor Oslos grenser finner vi også landets største forskjeller i levekår. Arbeiderpartiets fremste mål er å utjevne disse forskjellene ved målrettet innsats for å forebygge og bekjempe barnefattigdom, bostedsløshet, rusavhengighet og andre årsaker til uakseptabel ulikhet.

Arbeiderpartiet vil:

- gjennomføre et løft for transport og kommunikasjon gjennom å øke satsingen på vei, jernbane, rassikring, kollektivtrafikk og havner og farleder
- prioritere vedlikehold og trafiksikkerhet vesentlig høyere innenfor bevilgningene til vei og bane
- at hele landet skal ha tilgang til gode posttjenester, mobil- og bredbåndsnett
- legge til rette for lønnsom næringsutvikling og arbeidsplasser i hele landet.
- arbeide for å opprettholde et variert landbruk med jordbruk, skogbruk, beitebruk og reindrift.